

การคัดลอกผลงานทางวิชาการ จริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญ

Plagiarism Important Basic Ethics

พันธุ์ธัช ศรีทิพพันธุ์, มงคล สารินทร์

Phanthad Srithiphan, Mongkol Sarin

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,

Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

E-mail: phanthad@gmail.com

Received: January 22, 2024 **Revised:** February 15, 2024 **Accepted:** June 20, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอความสำคัญของการส่งเสริมจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญ เรื่องความซื่อสัตย์ในการเขียนผลงานทางวิชาการ เพื่อป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการ หรือการคัดลอกวรรณกรรมของนักศึกษา นักวิชาการ และเสนอแนวทางหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการเชิงระบบ ความซื่อสัตย์ถือเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับนักเขียนงานวิชาการ การเคารพ การให้ความสำคัญในลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น ผลของการคัดลอกผลงานทางวิชาการก่อให้เกิดความเสียหายหลากหลายด้าน ทั้งต่อตนเองซึ่งมีผลผูกพันกับข้อกฎหมาย ต่อวงการวิชาการ ทำให้งานด้านวิชาการถดถอย ล้าหลัง หรืออยู่กับที่ ไม่มีการพัฒนาแนวคิด วิธีการ กระบวนการใหม่ ๆ หรือต่อยอดผลงานเดิมที่มีอยู่ให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ดีกว่าเดิม จากการศึกษาการคัดลอกผลงานทางวิชาการมีการเปิดเผยในรูปแบบใหม่เกิดขึ้น อาทิ การคัดลอกทฤษฎี แนวคิด การคัดลอกโดยไม่มีแหล่งที่มาข้อมูล หรือการคัดลอกผลงานโดยบรรณาธิการวารสาร เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะการคัดลอกนามธรรม ทำให้การคาดหวังจากผลการตรวจสอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียวไม่พอ ต้องอาศัยผู้อ่านผลงานตรวจสอบอีกระดับ สำหรับแนวทางการหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการมีสามแนวทาง ต้นทางเป็นการส่งเสริมจริยธรรมด้าน ความซื่อสัตย์สำหรับการเขียนผลงานทางวิชาการ กลางทางโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ เป็นพี่เลี้ยงหรือผู้เชี่ยวชาญในการอ่านผลงาน และให้คำแนะนำในการเขียนก่อนที่จะเผยแพร่ผลงาน ส่วนปลายทางเป็นการกำหนดเงื่อนไข หรือบทลงโทษสำหรับผู้คัดลอกผลงานทางวิชาการ

คำสำคัญ: การคัดลอกผลงานทางวิชาการ, ความซื่อสัตย์

Abstract

This article aims to present the importance of promoting important ethical principles on honesty in writing academic works. To prevent the plagiarism of academic works or plagiarism the literature of academic students and propose guidelines to avoid plagiarism academic work

systems. Integrity is an important basic ethics for academic writers, respecting the importance copyright the work of others. The result of the plagiarism of academic work causes a wide range of damage, both towards oneself which is bound to the law towards academic circles causing academic work to fall backward or stay with There is no development of new process concepts or extend the existing works to be modern with better efficiency and effectiveness. From the study of copying of academic works, there is a new form of disclosure, such as plagiarism the theory, plagiarism concepts without source data or plagiarism works by editors' journals etc., which has abstract plagiarism characteristics making the expectation from the results of the detection by a computer program alone is not enough must rely on readers to check again. Guidelines for avoiding academic plagiarism, there are three approaches. One source is promoting ethics in Integrity for writing academic works, two by using a computer program for detect the plagiarism of academic work as a mentor or expert in reading works and give advice on writing before publishing, three is a condition or penalties for those who plagiarism academic works.

Keywords: Plagiarism, Honesty

บทนำ

การคัดลอกผลงานทางวิชาการ หรือทางวรรณกรรม เป็นเรื่องที่ทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญอย่างมาก ทั้งแวดวงด้านการศึกษา และด้านอื่น ๆ การคัดลอกผลงานทางวิชาการมีให้เห็นทั้งลักษณะรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งแตกต่างจากการละเมิดลิขสิทธิ์ที่แสดงออกชัดเจนในลักษณะรูปธรรม เช่น การคัดลอกผลงานทางด้านวิศวกรรมต่าง ๆ หรือการลอกเลียนแบบสินค้าลิขสิทธิ์ เป็นต้น สามารถมองเห็นรูปแบบการคัดลอกหรือตัวผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การละเมิดลิขสิทธิ์ ยังได้รับความคุ้มครองทางด้านกฎหมาย การกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์มีบทลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ขณะที่การคัดลอกผลงานทางวิชาการอาจได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2558, ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2558, ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2561) มาตรา 6 วรรคสอง การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด ขั้นตอน กรรมวิธี ระบบ วิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดังนั้นการคัดลอกผลงานทางวิชาการ จึงเป็นเรื่องของจริยธรรม และถูกกำหนดโดยสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงาน องค์กรที่ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างสำนักพิมพ์ วารสาร กรณีที่เป็นรูปธรรม หรือเป็นตัวอักษร มองเห็นได้ต้องใช้การตรวจสอบที่เปรียบเทียบกับผลงานต้นฉบับ แต่ถ้าเป็นกรณีนามธรรมจะต้องใช้ตรรกะ ความคิด และความเชี่ยวชาญของผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ มาตีความ แปลความ และสรุปเป็นรายกรณีว่าเป็นการคัดลอกผลงานทางวิชาการหรือไม่ และผิดจริยธรรมพื้นฐานมากน้อยแค่ไหน ยอมรับได้หรือไม่ที่จะให้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการต่อไป

การคัดลอกผลงานทางวิชาการในประเทศไทยมีการตื่นตัวอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยี และคอมพิวเตอร์ ทำให้มีขีดความสามารถในการตรวจสอบการคัดลอกผลงาน มีการคัดลอกผลงานหลากหลายอาชีพ เป็นข่าวน่าสนใจหนังสือพิมพ์ก็หลากหลายเรื่อง อาทิ การคัดลอกผลงานศิลปินต่างชาติ การแต่งกาย และแนวเพลงที่คล้ายกับศิลปินต่างชาติ การคัดลอกงานด้านศิลปะ ลายเส้น รวมถึงการคัดลอกผลิตภัณฑ์สินค้าอุปโภคและบริโภค เป็นต้น สำหรับในแวดวงการศึกษาการคัดลอกผลงานจะเกิดในลักษณะการคัดลอกวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความ ฯลฯ ที่เป็นงานเขียน นอกจากนี้ยังรวมถึงการคัดลอกเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิจัย การคัดลอกข้อสอบก็เป็นอีกลักษณะของการคัดลอกผลงานทางวิชาการ เนื่องจากการออกข้อสอบ การหาคุณภาพของข้อสอบมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวิธีที่ชัดเจน ผ่านกระบวนการคิดกระบวนการกลั่นกรองจุดมุ่งหมายของการวัด ปี พ.ศ. 2561 มีข่าวเกี่ยวกับการจัดสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการของหน่วยงานหนึ่งในกระทรวงเกรตเอ เกือบแปดพันคน มีคนสมัครสอบเกือบสี่แสนคน มีการจ้างมหาวิทยาลัยชั้นนำดำเนินการออกข้อสอบด้วยงบประมาณเกือบหนึ่งร้อยล้านบาท เมื่อการสอบผ่านไปปรากฏว่าที่หัวแบบทดสอบที่ใช้สอบมีการระบุการสอบของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมีการคาดเดาว่าเกิดการคัดลอกข้อสอบ หรือนำข้อสอบที่ใช้สอบกับหน่วยงานหนึ่ง มาใช้กับอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งลักษณะแบบนี้เป็นการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณ และถ้าผลการตรวจสอบพบว่าเป็นไปตามที่มีการคาดการณ์ไว้ น่าเป็นห่วงว่าในอนาคตจะมีการคัดลอกผลงานทางวิชาการในรูปแบบอื่น ๆ อีก ก่อให้เกิดความเสียหายและสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมาก อีกประการมหาวิทยาลัยที่รับจ้างออกข้อสอบซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำควรตระหนักถึงในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก หากปล่อยให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีกจะทำให้การศึกษาของไทยล้าหลัง

การคัดลอกผลงานทางวิชาการ มีรายงานส่วนใหญ่จะพบในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยชั้นนำ เช่น มหาวิทยาลัยฮาวาย และเป็นเรื่องที่ไม่ยากที่จะตรวจสอบด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบัน ที่มีขีดความสามารถมากกว่าอดีต (Cohen, 2013) การคัดลอกผลงานทางวิชาการเป็นเรื่องที่ผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง ในการเขียนงานวิชาการ (Roig, 2015) การคัดลอกผลงานทางวิชาการอาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากเจตนาและไม่เจตนา ซึ่ง Roka (2017) กล่าวถึง การกระทำที่เจตนาคัดลอกผลงานเกิดขึ้นเมื่อผู้เขียนตั้งใจ ตั้งใจ หรือรับรู้การคัดลอกบทความทั้งหมด ย่อหน้า หรือข้อมูลที่คุณอื่นนำเสนอ ส่วนการกระทำที่ไม่เจตนาคัดลอกผลงานเกิดขึ้นเมื่อผู้เขียนไม่ตระหนักถึงผลของงานวิจัย ไม่รู้ถึงจริยธรรมในการเขียนผลงาน หรือไม่รู้ว่าจะต้องอ้างอิงผลงาน เมื่อมีการนำเสนอบทความที่มีความคล้ายคลึงกัน มหาวิทยาลัยในประเทศกลุ่มอาเซียนก็ประสบปัญหาในเรื่องการคัดลอกผลงานทางวิชาการเช่นกัน และได้พยายามหาแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมที่ถูกต้องในการอ้างอิงผลงานทางวิชาการ งานวิจัยของ Manjet Kaur Mehar Singh and Malini Ganapathy (2018) วิจัยการทำความเข้าใจการคัดลอกวรรณกรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง ของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย ซึ่งระบุว่า การประเมินการคัดลอกวรรณกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดทิศทางการศึกษาสำหรับการส่งเสริมแนวปฏิบัติทางวิชาการที่ดีและความซื่อสัตย์ทางวิชาการในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่หนึ่ง ผลการศึกษาจากงานวิจัยนี้ต้องการให้ความสนใจในการบริหารจัดการอาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ที่มีต่อการดำเนินการนโยบายที่จำเป็นในการปลูกฝังและการฝึกฝนทางวิชาการที่ดีในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัย Roman (2018) วิจัยการลดการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ที่ปรากฏในการเขียนงานวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งในประเทศฟิลิปปินส์ โดยศึกษากับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า

การคัดลอกผลงานทางวิชาการที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญของดัชนีความคล้ายคลึงกันกับผลงานต้นฉบับ โดยการตรวจสอบของนักศึกษาวิชาชีพครูก่อนและหลังการฝึกฝนด้วยโปรแกรม Turnitin นอกจากนี้ยังมีหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดลอกผลงานของนักศึกษาวิชาชีพครู เช่น ความเป็นตัวเองสูง (Self-Resourcefulness) รูปแบบการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการที่อ่อนแอ (Weak Plagiarism Detection) และวัฒนธรรมทางวิชาการ (Academic Culture) สอดคล้องกับ Chien (2014) กล่าวว่า ในวัฒนธรรมส่วนรวม เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี มีความเชื่อว่าความรู้เป็นของสังคมตนเอง ดังนั้น จะให้ความสำคัญกับการยอมรับน้อยกว่า การยอมรับความรู้จากแหล่งต้นฉบับ นอกจากนี้บางวัฒนธรรมในเอเชียเชื่อว่า ไม่เหมาะสมที่จะเปลี่ยนคำพูดของนักวิชาการผู้ยิ่งใหญ่ เพราะพวกเขาเหล่านั้นมีอำนาจ

สำหรับประเทศไทยมีการฟ้องร้องการคัดลอกผลงานทางวิชาการในมหาวิทยาลัย จนนำไปสู่การถอดปริญญา กรณี เมื่อปี พ.ศ. 2555 สภามหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งหนึ่งมีมติเพิกถอนปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตของนิสิต หลังจากมีนักวิจัยต่างชาติทำการร้องเรียนว่านิสิตคนดังกล่าวทำการลอกเลียนวิทยานิพนธ์ของเขา และทางมหาวิทยาลัยมีการตั้งกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริง ผลการสอบสวนคณะกรรมการได้สรุปว่า การกระทำดังกล่าวของนิสิต เข้าข่ายการคัดลอกวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarism) ไม่ว่าจะเป็นการลอกวรรณกรรมของตนเอง (Self-Plagiarism) หรือการลอกวรรณกรรมของผู้อื่น หรือโดยผู้อื่นเป็นเจ้าของร่วม ทางมหาวิทยาลัยทำหนังสือหรือประเด็นอำนาจการเพิกถอนปริญญาบัตร ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ทางสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตอบกลับมา มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้ปริญญา ย่อมมีอำนาจที่จะเพิกถอนมติสภามหาวิทยาลัยที่ได้อนุมัติปริญญานั้นได้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงได้มีมติให้เพิกถอนมติสภามหาวิทยาลัยที่ได้อนุมัติปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตให้กับนิสิตคนนั้น ทำให้นิสิตนำคดีเข้าสู่ศาลปกครอง และศาลปกครองพิพากษายกฟ้องคดี และอีกกรณี เมื่อปี พ.ศ. 2559 อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง ร้องเรียนนักศึกษามหาวิทยาลัยเอ ลอกวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของตนเอง ครั้งตอนที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยบี ในระดับรุนแรง และทางมหาวิทยาลัยบีในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์ทำหนังสือร้องขอให้มหาวิทยาลัยเอเพิกถอนปริญญาบัตร ทางมหาวิทยาลัยเอจึงได้ทำหนังสือหรือไปยังสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา เรื่องอำนาจการเพิกถอนมติสภามหาวิทยาลัยที่ได้อนุมัติการให้ปริญญา อันมีเหตุจากการคัดลอกผลงานของบุคคลอื่นมาใช้ในวิทยานิพนธ์โดยไม่ชอบ คณะกรรมการการกฤษฎีกา ให้ความเห็นว่า สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจที่จะเพิกถอนมติสภามหาวิทยาลัยได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่าบุคคลนั้นขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับปริญญา และทางมหาวิทยาลัยเอได้มีมติเพิกถอนปริญญาดังกล่าว

ความสำคัญ และประเด็นผลผูกพันต่อผู้สร้างสรรค์งานวิชาการ ที่มีการคัดลอกผลงาน มหาวิทยาลัยในประเทศไทยส่วนใหญ่มุ่งให้ความสำคัญกับการตรวจสอบซึ่งเป็นปลายทาง ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ การใช้โปรแกรมตรวจสอบ และเมื่อตรวจสอบพบการคัดลอกผลงานทางวิชาการก็ให้ปรับแก้ไขให้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ด้วยกลวิธีในการเลี่ยงการตรวจสอบ หรือการใช้บทลงโทษตามกฎหมายของแต่ละมหาวิทยาลัย สำหรับการส่งเสริมให้ผู้สร้างสรรค์งานวิชาการตระหนักถึงจริยธรรม จรรยาบรรณ และผลของการคัดลอกผลงานทางวิชาการซึ่งเป็นต้นทาง มีการส่งเสริมกันน้อยทั้ง ๆ ที่เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญของนักวิชาการ MacLennan (2018) ให้ข้อเสนอว่าความเชื่อมั่นจากการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอที่จะหยุดพฤติกรรมคัดลอกผลงานทางวิชาการ วิธีการที่ครอบคลุมโดยเน้น

กระบวนการสอนให้ตระหนักในการคัดลอกผลงานทางวิชาการ อาจช่วยให้ลดพฤติกรรมคัดลอกผลงานทางวิชาการในห้องเรียนระดับอุดมศึกษาได้

ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมาย Plagiarism ไว้สองลักษณะคือ “โจรกรรมทางวรรณกรรม” ในศัพท์วรรณกรรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2561) และความหมาย “การลอกเลียนวรรณกรรม” ในศัพท์นิติศาสตร์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557) ส่วนบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2555) ให้ความหมาย “Plagiarism คือ ความพยายามชักจูงผู้อ่าน ด้วยการนำเอางาน คำพูด หรือคำของคนอื่นมาเป็นของตนเอง การคัดลอกผลงานทางวิชาการ (Academic plagiarism) เกิดขึ้นเมื่อผู้เขียนรายงานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ ลอกคำจากต้นฉบับมากกว่า 4 คำโดยปราศจากการใช้เครื่องหมายอัญประกาศ “ ” หรือเครื่องหมายคำพูดตรงข้อความที่คัดลอกทำให้ดูเหมือนว่าเป็น ผลงานของตนเอง” จิราภา วิทยาภิรักษ์ (2555) กล่าวว่า “การโจรกรรมทางวรรณกรรมหรือการลอกเลียนงานวิชาการและวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarism) ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมทางวิชาการ (Academic Dishonesty) เป็นการขโมยความคิด คำพูด การเขียนของผู้อื่นมาใช้โดยมิได้อ้างอิงแหล่งที่มา (Citation)” ส่วนในมุมมองของนักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายของการคัดลอกผลงานทางวิชาการ อาทิ Hengki Wijaya และKara Elizabeth Gruber (2018) กล่าวว่า การคัดลอกผลงานทางวิชาการ คือ การกระทำที่มีความตั้งใจ หรือเจตนา เพื่อให้ได้รับการยกย่อง หรือได้คุณค่าจากงานเขียนทางวิชาการ การอ้างถึงบางส่วนหรือทั้งหมดของงานคนอื่นซึ่งเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ โดยปราศจากการอ้างอิงแหล่งที่มาที่เหมาะสม และถูกต้อง MacLennan (2018) กล่าวว่า การคัดลอกผลงานทางวิชาการ คือ ประเด็นความผิดที่แบ่งออกเป็นสองส่วน (Dichotomous) คือความผิดโดยเจตนา (Intentional) และ ความผิดโดยไม่ได้เจตนา (Inadvertent) ดังนั้นพอสรุปได้ว่า การคัดลอกผลงานทางวิชาการ หรือการโจรกรรมวรรณกรรม เป็นความผิดที่ปรากฏชัดในการชักจูงให้ผู้อ่านผลงาน เข้าใจว่าเป็นการสร้างสรรค์จากตนเอง ทั้งข้อความ คำพูด แนวคิด วิธีการ เพื่อให้ได้รับการยอมรับ โดยไม่มีการอ้างอิงเจ้าของผลงาน หรือการอ้างอิงไม่ครบตามหลักวิชาการ จะกระทำโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ

การคัดลอกผลงานทางวิชาการมีความหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เห็นชัดเจน และไม่ชัดเจน อาทิ การคัดลอกคำต่อคำ ทั้งข้อความ การคัดลอกโดยมีการปรับวิธีการเขียนแต่ความหมายยังคงใกล้เคียงหรือคล้ายกับต้นฉบับ หรือการคัดลอกด้วยตัวบรรณาธิการในวารสารต่าง ๆ Demirdover (2019) ได้จำแนกรูปแบบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ประเด็นที่ผิดจรรยาบรรณไว้ 10 ประเภทดังนี้

1. การคัดลอกผลงานโดยตรง (Direct Plagiarism) การเขียนข้อความหรือส่วนหนึ่งของข้อความที่เป็นการคัดลอกแบบคำต่อคำ (Word-for-Word) โดยไม่มีการอ้างอิงผู้เขียนข้อความ หรือการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความนั้น และการคัดลอกประเภทนี้พบมากที่สุด

2. การคัดลอกผลงานโดยการถอดความ (Paraphrasing/Rephrasing) ลักษณะนี้จะคล้ายกับการคัดลอกผลงานโดยตรง แต่จะแตกต่างตรงที่ผู้คัดลอกจะจัดเรียงคำ หรือข้อความใหม่ บางครั้งอาจใช้ถ้อยคำใหม่แต่ใจความยังคงเหมือนต้นฉบับ

3. การคัดลอกผลงานโดยการสรุปความ (Summarizing) ประเภทนี้ผู้คัดลอกจะไม่ใช้ข้อความเหมือนต้นฉบับทั้งหมด แต่จะแทนด้วยการสรุปเนื้อหาจากต้นฉบับ

4. การคัดลอกผลงานโดยคัดลอกผลงานตัวเอง (Self-Plagiarism) ประเภทนี้ผู้คัดลอกจะคัดลอกงานเขียนของตนเองที่เคยเขียนไว้ก่อน โดยที่ไม่อ้างอิง

5. การคัดลอกผลงานโดยผสมผสานแหล่งที่มา (Mosaic Plagiarism) ประเภทนี้ผู้คัดลอกจะรวบรวมแหล่งที่มาของคำ หรือข้อความจากหลาย ๆ ที่ แล้วนำมาผสมผสานหรือปะติดปะต่อคล้าย ๆ กับงานศิลปะโมเสก (Mosaic)

6. การคัดลอกผลงานโดยอ้างอิงหลากหลายที่ (Bypassing) ประเภทนี้ผู้คัดลอก ใช้วิธีการอ้างอิงบทความเดียว แต่นำไปอ้างอิงในเนื้อหาหลากหลายที่

7. การคัดลอกผลงานโดยไม่มีอยู่จริง (Non Existing Source) ประเภทนี้ผู้คัดลอกอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลไม่มีอยู่จริง เป็นการจงใจสร้างข้อมูลเท็จ หรือลักษณะรู้ว่าข้อมูลเป็นแบบนี้แต่ไม่รู้แหล่งที่มาของข้อมูลว่าใครเป็นคนเขียนไว้เป็นต้น

8. การคัดลอกตามทฤษฎี (Theoretical Plagiarism) ประเภทนี้ผู้คัดลอกจะนำแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีของผู้อื่นมาใช้เป็นของตนเอง ทั้งที่เจ้าของแนวคิด หลักการยังไม่ได้มีการตีพิมพ์ผลงาน เช่น การประชุมนำเสนอผลงานทางวิชาการ นักวิชาการบางท่านนำเสนอองค์ความรู้ แนวคิด แต่ยังไม่ได้นำไปตีพิมพ์เผยแพร่ แต่มีผู้เข้าร่วมรับฟังคัดลอกองค์ความรู้ดังกล่าวไปตีพิมพ์ก่อน เป็นต้น

9. การคัดลอกโดยบรรณาธิการ (Editorial Plagiarism) การคัดลอกประเภทนี้เป็นอีกลักษณะที่พบมาก เมื่อผลงานทางวิชาการถูกส่งไปยังวารสารเพื่อรอการตอบรับการตีพิมพ์ผลงาน ผู้คัดลอกบางคนอาจเป็นคณะบรรณาธิการในวารสารฉบับนั้นซึ่งสามารถเข้าถึงวารสารต่าง ๆ ก่อนตอบรับการตีพิมพ์ได้ และจะนำแนวคิด หลักการ ของผู้เขียนมาเป็นแนวคิด หรือหลักการในงานของตนแล้วนำไปตีพิมพ์เผยแพร่เป็นผลงานตน

10. การคัดลอกโดยไม่เจตนา (Unintentional Plagiarism) การคัดลอกประเภทนี้ เป็นลักษณะที่อยากหาแหล่งที่มาของข้อมูล หรือไม่สามารถสืบค้นวารสารที่มาของผู้เขียนต้นฉบับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานเขียนในอดีตที่ผ่านมาหลายปี อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบแหล่งที่มาให้ได้ เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เขียนผลงานทางวิชาการโดยตรง

Manjet Kaur Mehar Singh และMalini Ganapathy (2018) กล่าวถึงการกระทำลักษณะการคัดลอกผลงานทางวิชาการ โดยทั่ว ๆ ไปไว้ดังนี้

1. การอ้างคำต่อคำ (Quoting Verbatim) หรือลักษณะคัดลอกงานของคนอื่นทั้งหมด โดยไม่ได้ปรับแต่งแก้ไขใด ๆ เลย

2. การถอดความ (Paraphrasing) งานของคนอื่นโดยการเปลี่ยนคำบางคำ หรือปรับแก้ไขคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มา

3. การนำผลงานคนอื่นไปขอรับการตีพิมพ์ (Submitting) บางส่วนหรือทั้งหมด โดยอ้างว่าเป็นผลงานของตนเอง

4. การคัดลอกผลงานโดยอัตโนมัติ (Auto Plagiarizing) หรือการคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-Plagiarizing) เป็นลักษณะการคัดลอกผลงานตนเองที่ได้ทำผ่านมาแล้ว และได้รับการประเมินหรือได้รับรางวัลทางวิชาการ โดยไม่มีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของต้นฉบับ

5. การอ้างอิงแหล่งที่มาไม่เพียงพอ (Insufficient) หรือทำให้เข้าใจผิด (Misleading) ของแหล่งที่มา ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถตรวจสอบว่าอ้างอิงเพียงพอ และถูกต้องในการระบุผลงานต้นฉบับ

สำหรับรูปแบบการคัดลอกผลงานทางวิชาการของนักศึกษาไทย มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ส่วนกระบวนการที่หลบหลีกความเหมือนกับต้นฉบับ เช่น การศึกษาของ ทิวนภา ศิริพรหม และสมฤดี คงพุด (2560) พบว่า กลวิธีที่นักศึกษาใช้บ่อย คือ การถอดความจากข้อความต้นฉบับ โดยใช้สำนวนภาษาของตนเองและนำข้อความมาใช้ในการเขียนของตนเองด้วยการอ้างอิงข้อมูลอย่างเหมาะสม และถูกจริยธรรม

การเขียนผลงานวิชาการ เป็นงานที่มีความท้าทายความรู้ความสามารถของผู้เขียน ที่จะสังเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เขียน ผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ยังต้องใช้เวลาและความอดทนในการเขียนผลงาน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจ และมองเห็นตามแนวคิด มุมมองของผู้เขียน ดังนั้นการเขียนผลงานวิชาการจึงเป็นงานเขียนที่กลั่นมาจากสมองของผู้เขียน โดยเรียบเรียงเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารกับผู้อ่าน การหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการ จึงมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานของจรรยาบรรณนักวิชาการ ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเองและซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ สำหรับแนวทางการหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการ พอสรุปได้ดังนี้

1. ควรเขียนผลงานทางวิชาการด้วยความซื่อสัตย์ ให้เกียรติตนเองและเกียรติผลงานของผู้อื่น ในการที่จะหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงาน ทุกลักษณะทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ หากมีการกล่าวอ้างงานของผู้อื่น ต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างชัดเจน และถูกต้อง สามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ Roka (2017) ได้ให้แนวทางหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการ โดยใช้ความซื่อสัตย์ขณะที่เขียนผลงาน พุ่มเทเวลาให้กับงานเขียน เขียนผลงานด้วยความคิดของตนเอง โดยใช้ความรู้ที่ได้ศึกษาจากเอกสารทั้งหมด การอ้างอิงที่ถูกต้องและการปฏิบัติตามแนวทางของวารสารที่จะตีพิมพ์ เลี่ยงการคัดลอกเนื้อหาขณะเขียน และเลี่ยงการเขียนชื่อเรื่องคล้ายคลึงกับผลงานวิชาการอื่น และควรใช้คำสำคัญที่ต่างจากผู้เขียนท่านอื่น

2. หลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ด้วยการตรวจสอบกับโปรแกรมตรวจสอบคำซ้ำ ปัจจุบันมีโปรแกรมที่อำนวยความสะดวก มีคำสั่งย่อยที่คอยช่วยผู้เขียนตรวจสอบกับฐานข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือผ่านการอ่านจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อคอยช่วยเหลือและตรวจสอบความถูกต้องของการเขียน เช่น โปรแกรม Turnitin ซึ่งมีประโยชน์กับผู้เขียนรวมถึงการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย Kunschak (2018) กล่าวว่า ประโยชน์การสอนใช้โปรแกรมตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ Turnitin มีสี่ประการ ประการแรก ความสามารถในการเพิ่มจิตสำนึกเรื่อง การขาดสื่อและการเรียนด้วยระบบดิจิทัล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนรุ่นใหม่ ประการที่สอง โปรแกรม Turnitin มีฟังก์ชันการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เขียนและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง (Peer Review) ซึ่งช่วยแก้ไขปรับปรุงจุดที่สำคัญ และจะเป็นทักษะที่ช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ประการที่สาม โปรแกรม Turnitin สนับสนุนกระบวนการเขียนอย่างใกล้ชิด เนื่องจากโปรแกรมสามารถที่จะช่วยให้ครูตั้งค่าได้หลายค่าในกระบวนการเขียน มีการตรวจสอบฉบับร่างหลาย ๆ ฉบับ และหาข้อผิดพลาดโดยรวม สรุปพัฒนาให้ดีขึ้น ประการสุดท้าย โปรแกรมอนุญาตให้ใช้ตามหลักการป้องกันแทนกระบวนการลงโทษ

3. ควรมีการป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ก่อนมีการเผยแพร่ผลงาน หรือผ่านกระบวนการศึกษา อาทิ ในบางมหาวิทยาลัยกระบวนการสอบวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ ก่อนที่จะมีการสอบมีการกำหนดให้นักศึกษาส่งผลการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการให้กับอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งก่อนสอบเค้าโครง และก่อนสอบป้องกัน เพื่อพิจารณาถึงความซ้ำ และกำหนดระดับเปอร์เซ็นต์ความซ้ำที่ยอมรับได้ หากไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดนักศึกษาไม่มีสิทธิ์ที่จะดำเนินการวิจัยตามกระบวนการ หรือไม่มีสิทธิ์สอบเมื่อผลการวิจัยมีการซ้ำซ้อนหรือการอภิปรายผลมีการซ้ำซ้อนเป็นต้น หรือกรณีการเขียนผลงานเพื่อขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ควรมีการเสนอเอกสารผลการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการเพื่อให้กรรมการพิจารณา ซึ่งจะทำงานวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ ของประเทศมีความหลากหลาย และเกิดแนวคิดที่ใหม่ หรือต่อยอดจากผลงานที่เคยได้ทำมาแล้ว

จากที่กล่าวมาแนวทางการหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการพอสรุปได้สามประการ ประการแรก เป็นสิ่งสำคัญต้องสร้างความตระหนักและสามัญสำนึกถึงจริยธรรม ความซื่อสัตย์ต่อผลงานทางวิชาการให้กับผู้เขียน ประการที่สองควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทั้งคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายในการตรวจสอบและสนับสนุนแนวทางการหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการให้กับผู้เขียน และประการสุดท้ายมีมาตรการป้องกันและบทลงโทษสำหรับผู้เขียนที่มีการคัดลอกผลงานทางวิชาการ

จริยธรรมพื้นฐานด้านความซื่อสัตย์ทางวิชาการ หรือการคัดลอกผลงานทางวิชาการเป็นสิ่งที่ขาดไปและการคัดลอกผลงานทางวิชาการไม่ใช่แนวคิดที่ถูกสร้างขึ้นในการตอบสนองต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ต แต่มันเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) เริ่มต้นในศตวรรษที่ 19 แม้จะไม่ใช่ที่นิยมจนถึงศตวรรษที่ 20 จนกระทั่งสมาคมวิชาชีพ เช่น สมาคมนักจิตวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Psychological Association: APA) ไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการอ้างอิงผลงานผู้อื่นที่มีอยู่ในสถาบันการศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาและพัฒนาการอ้างอิงผลงานทางวิชาการให้ถูกต้องและมีรูปแบบไปในทิศทางเดียวกันทั่วโลก

การตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการเบื้องต้น ต้องอาศัยเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เข้ามาตรวจสอบความเหมือน หรือความซ้ำ (Duplication) โดยการตรวจสอบจากฐานข้อมูลที่มีอยู่เทียบกับผลงานที่ต้องการตรวจสอบ ซึ่งมีฐานข้อมูลและโปรแกรมจำนวนมากที่สามารถตรวจสอบเบื้องต้นได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและมีค่าใช้จ่ายเป็นรายปีหรือรายครั้งในการตรวจสอบ สำหรับการตรวจสอบงานที่มีการเขียนเป็นภาษาอังกฤษจะมีฐานข้อมูลมาก ทำให้การตรวจสอบทำได้ไม่ยาก โปรแกรมตรวจสอบ eTBLAST ที่เชื่อมต่อกับฐานข้อมูล Déjà vu เป็นหนึ่งในโปรแกรมและฐานข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบ Plagiarism ที่ให้บริการฟรีบนอินเทอร์เน็ต และได้รับความนิยมอย่างสูงในปัจจุบัน นอกจากนี้โปรแกรม Turnitin เป็นอีกโปรแกรมตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการที่ได้รับความนิยมสูง ได้รับการยอมรับด้วยความสามารถแสดงผลการเทียบซ้ำเป็นระดับเปอร์เซ็นต์ พร้อมทั้งชี้แหล่งข้อมูลที่ซ้ำ โดยแหล่งข้อมูลมาจากการตรวจสอบผ่านระบบอินเทอร์เน็ต บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัยทั่วโลกที่นำเข้าสู่ระบบคลังข้อมูลของ Turnitin นอกจากนี้โปรแกรมยังให้บริการจัดห้องเรียนผ่านระบบเครือข่าย มีการประเมินงานเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญ (Peer Review) ให้คะแนนผลงานเขียนของนักศึกษาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ข้อจำกัดของโปรแกรม Turnitin คือ เป็นโปรแกรมที่ต้องมีค่าใช้จ่าย และค่อนข้างแพงสำหรับใช้งานบุคคล แต่จะเหมาะสมกับการใช้งานในระดับองค์กรหรือระดับมหาวิทยาลัย

สำหรับการตรวจสอบงานเขียนโดยใช้ภาษาไทย เบื้องต้นสามารถตรวจสอบได้กับฐานข้อมูลที่มีอยู่ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผ่านโปรแกรมค้นหา เช่น Google, Bring, Yahoo, Ark.com, AOL.com, Baidu, Wolframalpha, DuckDuckGo, Internet Archive เป็นต้น ส่วนโปรแกรมที่มีการพัฒนาขีดความสามารถในการตรวจสอบแสดงผลการเทียบซ้ำเป็นระดับเปอร์เซ็นต์ พร้อมทั้งชี้แหล่งข้อมูลที่ซ้ำ เช่น การตรวจสอบด้วยโปรแกรม อักษรวิสุทธิ ซึ่งพัฒนาโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบริษัทอินสไปร์จำกัด ให้บริการตรวจสอบงานเขียนค้นหาข้อความที่อาจจะเป็นการลอกเลียนผลงานของผู้อื่นด้วยฐานข้อมูลทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่ร่วมมือ โดยวิธีการสมัครสมาชิกผ่านระบบมหาวิทยาลัยที่ร่วมมือ จากนั้นส่งงานเขียนเพื่อขอตรวจสอบผ่านเมล ทางระบบโปรแกรมอักษรวิสุทธิจะส่งผลการตรวจสอบกลับมายังเมลพร้อมทั้งรายละเอียดและดัชนีการคัดลอกต่าง ๆ ซึ่งสะดวกต่อการใช้งาน แต่มีข้อจำกัดคือผู้ที่ขอตรวจสอบจะต้องเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัยที่ร่วมมือ บุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าตรวจสอบได้

บทสรุป

จริยธรรมพื้นฐานด้านความซื่อสัตย์ในการเขียนผลงานทางวิชาการ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องมีในผู้เขียนผลงาน ความคาดหวังการตรวจสอบจากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ร่วมกับฐานข้อมูล และผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านคงไม่เพียงพอ เพราะเป็นการประเมินหลังจากการสร้างผลงานแล้ว ถือว่าเป็นปลายทาง ทั้งนี้ควรมีการดำเนินการทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยต้นทางควรส่งเสริม และตระหนักถึงผลที่จะเกิดจากการคัดลอกผลงานให้กับผู้เขียน หรือนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามสาขาวิชาต่าง ๆ ความสมบูรณ์แห่งการเป็นบัณฑิตควรจะต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพและจรรยาบรรณในวิชาการตามแต่ละสาขานั้น กระบวนการส่งเสริมเริ่มตั้งแต่การปลูกฝังจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตั้งแต่เรียนการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนอกจากการสืบค้นข้อมูลควรมีการส่งเสริมให้มีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานตามไปด้วย สำหรับกลางทาง ควรสนับสนุนให้มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ร่วมกับฐานข้อมูลในการตรวจสอบรูปแบบการเป็นพื้เลี้ยงที่คอยให้คำแนะนำ ตรวจสอบความซ้ำซ้อน ประเมินผลการเขียน ในกระบวนการเรียนการสอน หรือกระบวนการจัดทำผลงานทั้งนักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ รวมถึงบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำผลงานทางวิชาการ ส่วนปลายทาง ควรกำหนดเงื่อนไข หรือเกณฑ์การซ้ำซ้อนของผลงาน โดยตรวจสอบก่อนที่จะเผยแพร่ผลงานในวารสารต่าง ๆ หรือกรณีการทำวิทยานิพนธ์ งานวิจัย ควรตรวจสอบก่อนที่จะให้ดำเนินการวิจัย และตรวจสอบหลังจากการวิจัยสำเร็จ เมื่อดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้น การคัดลอกผลงานทางวิชาการในประเทศไทยจะลดลงและจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่แตกแขนงออกไป หรือต่อยอดผลงานทางวิชาการเก่า ๆ ที่เคยได้เผยแพร่ไปแล้ว ทำให้ความรู้ในหลากหลายสาขามีการพัฒนาขึ้นอย่างไม่หยุดนิ่ง

เอกสารอ้างอิง

จิราภา วิทยากรักษ์. (2555). บทความบริสุทธิ์ □ การลอกเลียนงานวิชาการและวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarism). วารสารครุศาสตร์ □ ๑๒๓๔๕๖๗๘, 11(3).

- ทิวณา ศิริพรหม, และสมฤดี คงพุ่ม. (2560). กลวิธีเพื่อหลีกเลี่ยงการคัดลอกงานเขียนทางวิชาการ: กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 14(2), 47-60.
- บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). Plagiarism สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ การคัดลอกผลงานวิจัย ประเด็นสำคัญที่ควรรู้. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2). (2558, 5 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่. 6ก หน้า 7-13.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 3). (2558, 5 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่. 6ก หน้า 14-16.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 4). (2561, 11 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่. 92ก หน้า 7-13.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์. (2537, 21 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 111 ตอนที่. 59ก หน้า 1-28.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). ศัพท์นิติศาสตร์ อังกฤษ-ไทย, ไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2561). พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- Cohen, J. (2013). Preventing Plagiarism. American Psychological Association, 44(10), 57.
Retrieved from <http://www.apa.org/monitor/2013/11/plagiarism.aspx>
- Demirdover, C. (2019). The plagiarism. Turkish Journal of Plastic Surgery, 27(1), 1. doi: 10.4103/1300-6878.249406
- Hengki Wijaya, และKara Elizabeth Gruber. (2018). Ethics perspective and regulation of plagiarism in Higher Education. International Journal of Humanities and Innovation (IJHI), 1(1), 17-25. doi: 10.33750/ijhi.v1i1.4
- Kunschak, C. (2018). Multiple uses of anti-plagiarism software. The Asian Journal of Applied Linguistics, 5(1), 60-69.
- MacLennan, H. (2018). Student Perceptions of Plagiarism Avoidance Competencies: An Action Research Case Study. Journal of the Scholarship of Teaching and Learning, 18(1), 58-74. doi: 10.14434/josotl.v18i1.22350
- Manjet Kaur Mehar Singh, และMalini Ganapathy. (2018). Understanding Plagiarism from the Lens of First Year Tertiary Level Students. Pertanika J. Soc. Sci. & Hum., 26(T), 159-177.
- Roig, M. (2015). Avoiding plagiarism, self plagiarism, and other questionable writing practices: a guide to ethical writing. Office of Research Integrity Publication.
<https://ori.hhs.gov/sites/default/files/plagiarism.pdf>
- Roka, Y. B. (2017). Plagiarism: Types, Causes and How to Avoid This Worldwide Problem. Nepal Journal of Neuroscience, 14(3), 2-6.
- Roman, A. G. (2018). Minimizing Plagiarism Incidence in Research Writing in One State University in the Philippines. Asian Journal of Multidisciplinary Studies, 1(1).